

LLÈVANT

DECEMARI CATOLIC MALLORQUI

Any XI

Núm 390

ARTA 20 d'Abril 1927.

DEU I PATRIA

PREUS

Artá, i comarca any 4 Ptas.

A fora id 6 »

Extranger id 10 »

D'Agricultura

PROTEGUEM ALS AUCELLS

Espanya, a mes de figurar al cap de les nacions que firmaren a París, el 19 de març de 1902, el Conveni Internacional per a la protecció dels aucells útils a l'agricultura, té a més, igual que els altres països civilitzats, una legislació especial a favor dels aucells amb nomenament de juntes protectores i penalitats pels destructors.

Emperó mentres a totes les nacions s'esforçen a fer complir les lleis protectores dels aucells; amb l'objecte de criar i defensar les aus insectívores que tant de benefici donen a l'agricultura, a Espanya, aquestes lleis són lletra morta, practicant-se amb sanya la cassa dels aucells tant en temps de veda com no, empleant-se medis prohibits i tot, que queden sense sanció per part dels nostres governs. I no és rar veure, abans més que ara, penjarilles d'aucells per fondes i mercats.

I això prové tant de la deixadesa dels governs, com de la incultura dels nostres agricultors, que desconeixen en general les utilitats que donen a l'agricultura i a la salut pública.

L'agricultura veu només els aucells que se li mengen els pèsols i els grans del blat; i els condemna a mort no pensant que ni són tots, ni sols s'alimenten de grans, sinó que menja molta més quantitat d'insectes que de gra.

Un gran savi naturalista, Marcell Berthelot, ha dit que: «L'aucell, lo que cerca tant en l'insecte com en el gra, és el nitrogen, trobant aquesta matèria molt més condensada en els insectes que en els grans. Per lo tant l'aucell s'alimenta molt més d'insectes, que tots són perjudicials a l'agricultura, que de grans.

Un altre naturalista anglès fa la següent comparació: «Un niu d'ocells conté al manco 5 ous. Cada aucell menja diàriament 50 insectes. Aquest consum dura 4 o 5 setmanes; per terme mig suposem 30 dies, i tendrem que els aucells d'aquell niu s'han menjat 1.500

insectes.

Ara bé. Cada dia, un insecte menja enflors, fulles, fruites, etc. etc. una quantitat igual al seu pes, fins que arriba al seu màxim desenvolupament. En 30 dies haurà menjat 30 flors; cada flor hauria estat un fruit, i per consegüent en 30 dies—havent menjat cada insecte 30 fruits—els 1.500 insectes s'hauran menjat 45.000 fruits.

De manera que un atlot que faci malbé un niu, fa perdre a l'agricultura 45.000 pomes, peres, presseces, etc. etc.

En vista d'aquestes dades, no es tenen de gastar més paraules per a demostrar el valor que tenen en l'agricultura els aucells; i convensuts d'això, és que tots els estats civilitzats, a més de castigar severament als que destrueixen els nius i aucells, protegeixen i amparen llur desenvolupament. A França Suïssa, Hungria, Àustria, Alemanya, Estats Units, Anglaterra, i altres instal·len nius en els arbres, i a més fan sanatoris i refugis per als aucells, en els quals hi posen aliments, per assegurar-los la vida i llurs necessitats.

A França i Suïssa, per cada 100 nius artificials, que el govern ha fet penjar en els arbres, han estat ocupats un 30 per cent; a Itàlia, un 40 per cent, i a Catalunya, en les proves de la antiga Mancomunitat, foren del 42 per cent.

A Hungria, en un any, el govern instal·là 13.000 nius artificials, dels quals el 45 per cent foren ocupats per aucells útils a l'agricultura; el 10 per cent hi criaren gorrions; el tres per cent altres espècies, i els demés desocupats.

A Alemanya el govern, a més, construeix en mig dels camps pilans del pedres a on hi posa nius per les rates-pinyades.

Es a dir que a tot arreu, es preocupen de la vida dels aucells bons a l'agricultura. Quanta diferència d'aquí Espanya, a on els governs ho tenen abandonat, i els agricultors, en gene-

ral, els destrueixen!

Agricultors, respectau i feis respectar als aucells, i vosaltres mateixos en seureu els primers beneficiats.

Per a acabar, citarem alguns aucells dels que es tenen de protegir i estimar: Falcó, Esparver, Aligot, Perdiu Blanca, Oibes, Mussols, Xuclacabres Falsiots, Rocarols, Orenelles, Oriols, Cucals, Puput, Bécadell, Picaranyes Picasoques, Pigot, Mallarengues, Abellerols, Marengue, Auell Mosca Cobits Pastorettes, Primavera, Ocell Traspassa Ulldebou, Reietó, Pasarells, Rossinyols,

Capnegres, Aloses, Cucuts, Formiguers, Papamosques, Rectoret, Culroig Gafarrons, Verderols, Estornells, Mascaretes, Rupits, etc. etc.—M.

DEIXAU LO DOL

(Cuadro de costums Mallorquines)

Es el dia de Pàscua dematindada.

El sol encara no apunta, i ja tota la gent ben mudada, se belluga pels carrers i s'en va, més que depresa, cap a l'església, per que la processó está ja per a sortir.

La campana ja ha quedat. Ja treuen la Santa Imatge de Crist triomfant. L'oratge li fa volar la bandereta vermella que porta amb la seva má. La cleràcia li canta un himne i tot el poble l'acompanya ben devot.

Just quant el sol sortia, hi ha haguda l'encontrada amb la Verge Santíssima.

Quin moment ha estat aquell!

La processó s'ha aturada. Els sacerdots han romput en l'al·luya més alegre de tot l'any. Les campanes de l'església cuidaven a estallar se de tant de repicar, mentres els trons de les escopeetes aixordaven les orelles de tot-hom. Les velletes es torcaven les llàgrimes amb el mocadriels pares alsaven els menuts per mos-

trar-los a Jesús resucitat i la seva Mare Santíssima.

Llavors ha seguit l'ofici solemne com poques vegades amb un sermó ben curt i saborós; i ara acabada la funció, totshom, ple d'alegria, s'en va a fer la berenada, la gustosa berenada, del dia de Pasqua.

Peró ja se veu; els joves en duen qualcuna de moguda. Apenes han sortit de l'església uns quants que pareixen els caps de bandolina, han comensat a cridar:

—Uei latlots, no vos estorbeu.

—Tu has de dur la guitarra.

—Jo ja duré el guiterró.

I jo vendre amb els ferreguins.

—Vltros, Toni, vos cuidau de dur paneres. No vos torbeu.

I amb aquestes escomeses s'han espargits. Mes encara no feia dues hores, i ja tornaven estar plegats, formant un bon estol amb tots aquells instruments, que després de haver estat muts durant tota la Corema, ara refilen de lo millor, ja son partits de casa en casa cantant el «deixau lo dol» i fent la capta de les panades.

En arribar al portal, el qui té més bona veu comensa amb aquesta endresa.

«Per posà bon fonament
saludem primé a Maria
i diguem alabat sia
el Santíssim Sagrament.

Jesucrist se va morir
enclavat a una creu,
pecadors, vltros sabreu
els dolors que va patir.

Jesucrist ressucità,
gloriós a los tres dies,
i sortí a les tres Marles
vestit de jove hortolá,
tot resplendent com un sol.»

Aqui respòn tota la comparsa cantant a coro, acompanyat de guitarra i ferraguins, i per tornada, lessegüents:

«Deixem lo dol,
cantem amb alegria
i anirem a dá
les Pasques a Maria,
a Maria,

Deixau lo dol
cantem amb alegria
les Pasques a Maria

Aleluia!
Aleluia!

Llavors segueixen les cobles què més fan al cas; per veure si aviat haurán omplida la panera de bones panades i rubiols. Vetnet'aquí algunes per mostra:

L'amo, que no teniu set?
Aixecau-vos prestament,
que es flosca de s'aigordent
vos duim dins es paneret.

Grosses les mos e-hu de dà,
de taiades atapides
i si no son beneides,
noltros menam s'escolá.

Si a la casa fan al sòrt, antes
d'anar-se'n les ne tiren qualque
una de ben salada, com és de
veure amb aquestes;

Ja tenc sa má esquerrinxada
de gratar davall sa porta;
donau mos lo que hi importa
robiol, coca, o panada,

Si no mos donau panada,
no la vos agrairem
ja vostra filla direm
ratada més que ratada.

Peró si les tracten bé, llavors
plens d'agraiment, les corresponen amb aquestes altres gloses:

En aquesta casa honrada
no s'en va ningú falló.
Entany mos daren panada,
enguany panada i flaó.

Que molts d'anys, si Deu ho vol
vejem a questadiada,
en salut madona honrada,
en salut, cara de sol.

Deixau lo dol
Cantem amb alegria
les Pasques a Maria
Aleluya!
Aleluya!

En haver acabat la volta, s'en van a fora vila, a fer la vega de les panades replegades i allà se deverteixen de lo millor i qui encara no ha acabat la cantera, la se fa espassar tot repetint.

Ses faves tenres venen
i bon temps que tenen
per qui menjar-ne vol.

Deixau lo dol,
cantem amb alegria
les Pasques a Maria.

Aleluia! Aleluia!

Aquests eren temps enrera, els divertiments de la nostra joventut, dolsos i alegres, si, però també ben cristians. Deu no permeti que ja mai sien desterrats de la nostra illa per els divertiments moderns, que no són ni cristians, ni mallorquins.

X

Son Servera

A fi de visitar l'esposició d'aus haguada fa poc a Palma se trasladaren a dita ciutat acompanyats del mestre nacional D. Jaume Fornaris, una vintena d'alumnes i antics deixebles d'aquest senyor; feren el viatge amb auto camión i regressaren el mateix vespre ben satisfets.

Se són celebrades solemnisment a l'Església le acostumades funcions de Setmana Santa. L'Ajuntament ha presidit en totes elles. La banda de música tocá en les processons. La concurrència fou tant numerosa que'l temple era insuficient per contenir tanta gent desitjosa de sentir la divina paraula per boca del coremer Rt D. Antoni Lliteras quina predicció, bellíssima en la forma i fonda en els conceptes, va esser escoltada amb relligiosa atenció. Un chor de joves molt nutrit, dirigit pel Rt Sr Lliteras cantá el «Miserere» beníssimament.

L'itinerari de les processons va esser: el dijous Plassa, d'Antoni Maurer, Carrer Major, Travessa, Parras i tornant per la mateixa plassa entrá dins l'Església. La del divenes va recorre: Plasses de St Ignaci i St Juan, carrers General Borbon, Travessa, Major, Parras i P. de A. Maura. El dia de Pasco dematí mentres es feya l'acostumada processó, s'amollaren un esbart de coloms. Després hi hagué l'ofici que celebrá el Rt Sr Rector el qual doná les bones festes a les autoritats civils, judicials, militars i poble en general.

Cap a América: S'en són anats En Jaume Brunet Sureda (a) Pastilla amb la seva esposa Catalina (a) Busca Melcion Brunet (a) Rovegó Les desitjam felis viatge i bona sort.

MORTA—Tonina Morey Andreu de edat de set mesos fia d'en Sebastia Morey i de Na Maria (a) Tomasseta.

Corresponsal

CURS DE BRODATS

Air decapvespre en les sales de costura de les Germanes de la Caridad de la nostra vila tengué lloc la inauguració del curs de costura i brodats a màquina, que a costes despeses seues, ha organitzat la «C. Singer», semblant al que ha fet en altres poblacions de la nostra Illa. Aquest curs que dona completament gratis una competent professora, revesteix una importància tant gran per l'indústria local femenina, que, impossibilitats de dar en aquest número l'extensa resenya que caldria, pensam dedicar-li més espai en el pròxim, poguent tal volta ilustrar-lo amb una fotografia del local.

El Curs comensà ahir mateix i acabarà el 5 del pròxim maig.

Del Ajuntament

RETGIDORS SUPLENTS

Pel Senyor Governador de la Província han estat anomenats regidors suplents dels qui formen el nostre Ajuntament els qui segueixen:

D. Antoni Cano Garcia
D. Nicolau Pons Sancho
D. Juan Flaquer Esteva
D. Francesc Forteza Picó
D. Antoni Sureda Cursach
D. Juan Oteo Sureda
D. Andréu Femenias Casellas,
D. Bartomeu Estela Ginard
D. Jaume Sureda Esteva
D. Antoni Sureda Ferrer
D. Miquel Capó Vives
D. Antoni Llinás Gili
D. Climent Garau Pasqual.

ELECCIO DEL NOU BATLE

Com al ausentarse de la nostra vila l'exbatle D. Josep Sureda Blanes, se produí una vacant, en son lloc queda el regidor suplent just ara nomenat D. Antoni Cano Garcia el qual en el ple de l'Ajuntament tengut dia 19 a vespre fou elegit Batle Major. No és la primera vegada qu'aquest senyor ocupa tal lloc i per cert, el bon record de la gestió que feu la darrera vegada perdura encara, i amb ell fa concebre la esperança de que serà fructificant el seu nou pas per La Sala. Li desitjam acert i tot felicitant-lo efusivament nos posam a disposició per lo que nos necessiti.

Religioses

Solemnisimes resultaren les passades festes de Setmana Santa, amb gran concurrència

de fœels així als exercicis piadosos en les iglésies com a les processons. Aquestes, revestiren la solemnidad de costum. Foren amenisades per una petita banda de música improvisada amb distints elements de la localitat. Fou dirigida per D. Antoni Gili, veterinari.

CONVENT

Liumenge qui vé heu haurá la Comunió general dels Terciaris i a les 10 Ofici amb la bendició de dues belles imatges de St. Lluís i Sta. Elisabet, patrons de la T. O.

CANOSTRA

DEL TEMPS

Segueix sense ploure. El temps es primaveral amb un sol esplèndid que ajudat, de qualque dia ventós, desseca la crosta de la terra i impedeix les feines camperoles. Els sembrats pateixen set i els conradors temen que se presenti altre mal any. No obstant, els sembrats van sans, no tenen malura; els ametlers mostren molts d'ametlons i les oliveres treuen molta de pareya. ¿Qui sab? Deu sobre tot.

MORT

El dissapte de Pasco decapvespre morí l'amo'n Juan Fuster Aguiló (a) Ranxé, pare dels nostres amics i subscriptors D. Antoni, apotecari de Pollensa i D. Juau, sastre. Feia temps qu'era diabètic i un vespé maligne l'agravá de manera tan alarmant que'l Divendres Saut decapvespre fou viaticat i a l'endemá passava d'aquest món al altre, rodetjat de tota la seua familia. L'acompanyada tengué lloc el dia de Pasco a les 11 del matí i l'Ofici funeral dimarts a les 9. A una i altre heu assistí gran multitud de gent posant-se de manifest les moltes relacions de sa familia. Rabi tota ella i especialment sa esposa i fills citats el nostre condol. Al cel sia.

ALTRE MORTA

També morí el dia de Pasco a l'edat de 90 anys, madó Cata-

lina Muntaner (a) Tiu. Al cel sia,

VIATICADES

Dia 19 ho fou madó Bet Carrilla o Llampa. I dia 20 de matinata sa madona de Na Torre de davant ca na Coloma Rotja. Deu les ajudi.

MISSA NOVA

De díada memorable podem calificar la segona festa de Pásqua d'enguany amb motiu de la Missa Nova que cantá en el Couvent de St Antoni de Padua el fill d'Artá Rt. P. Fr. Sebastià Lliteras. T. O. R. recentment ordenat prevere pel Bisbe de Mallorca.

Després de Tercia que se cantà a les 9 i mitja comensá l'Ofici assistint de capes el P. Provincial Rim. P. Fr. Bartomeu Salva, i el Rt. D. Sebastià Lliteras, Vicari de la nostra vila i oricle del nou prevere. Feren de diaca ca i subdiaca respectivament el Rt. D. Llorens Lliteras catedràtic del Seminari i germá del missacantant i el Rt. P. Josep Pocovi. T. O. R. Feu de Mestre de Cerimonies el Rt. P. Company

El temple estava ple, especialment d'homs. Un chor molt nutrit cantá la Missa d'en Goicoechea, baix la direcció del P. Fra. Rafel Ginard, Superior de la Porciuncula.

Feu un sentit i eloquentíssim sermó el Rt. P. Gabriel Tous, també natural d'Artá, sobre l'excelsitud i dignidad del sacerdoti.

El missa-cantant i sos ministres extrenaren l'hermós tern blanc que li regalá la seua familia.

Finida la missa se feu el besamans que durá molta estona, cantant-se brillant Te Deum i després se celebrá en el convent esquisit i abundantíssim refresc per tothom i tot seguit se reuniren en fraternal dinar tots els parents, i amics i assistents esters del nou prevere, reinant en ella franca alegria. Tot el dia rebé continuades visites i enhorabones, com també innumerables objectes regalats que formaren una brillant exposició.

En ella hi figuraven el riquíssim tern blanc regalat per la seua familia, una casulla, estola, maniple, etc. verds regalats per ties i cosins, un hermós camis de Donya Margalida Palou; un cingol vermey amb bolles d'or de D. Per. Tous, i moltíssims altres regals de obres ascètiques, objectes d'art roba blanca etc. etc. distingint-se entre elles un Ecce-Homo molt expressiu.

Además de tants d'objectes, i en sala apart-heu havia una exposició de pastes indescriptible per sa variació i cantidat.

Repetim la més coral enhorabona al nou sacerdot i sa familia.

Imprenta i Libreria Escolar i Religiosa d'Artá

té a disposició de sa numerosa clientela tota classe de llibres i materials per escoles, i religiosos Serveix amb puntualitat franc de port si la demanda es superior a quinze pesetes.

Serveix també estampes religioses de les millors Editorials.

ESTAMPES PER MAIG I JUNY

Tenim el gust d'ofertir als Rts. Srs. Rector i Vicaris estampetes per repartir en les pròximes solennitats de maig i juny, com segueix.

Vida de la Santíssima Verge i Mari a.31 estampes, de tamany 7X12 cm. 0 90 ptes les cent i 8 pts les mil.

La Virgen Maria, Pastora de las almas.—31 estampes de la Divina Pastora. Igualclase, tamany i preu que les anteriors,

La Letania Lauretana.—33 estampes de igual clase, tamany i preu que les anteriors.

Lo que nos da el Sagrado Corazón de Jesús.—31 estampes del mateix tamany, classe i preu de les anteriors.

Vida de N^o Sr. Jesucrist, 33 estampes de la mateixa classe preu, i tamany de interior.

Estampes *Nazaret* de la casa Gili a 7 pts el mil, prenguent-ne a lo menos 25 de cada model i n'hi ha 84.

Estampes *Fons Gratiarum* a 18 pts mil. Les mateixes de fuya sensilla a 8 pts mil. Les mateixes contenen 52 estampes pel Mes de Maria. Prenguent-ne 1600 o sien 50 per cada dia, valen 11'50 pts. Prenguent-ne 3200 o sien 100 per cada dia valen 22 pts.

Estampes *Alfa* a 27 pts el mil 3 pts el cent.

* Estampes per les festes de la Verge Maria, classe *Mari-cel* lot de 800 pel mes de Maig 13 pts el ot de 1600 val 25 pts i el de 3200 val 47'50.

AGENCIA DE ARTA A PALMA

I VICEVERSA DE

ANTONI GILI (A) COMUNA

Y

B^{ME}. FLAQUER (A) MANGOL

SERVICI I DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24

DIRECCIO Artá--Can Mangol, Angulo

--Can Comuna Gentro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA CUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS PER POLLS, I Ponedores, INCUBADORES, ANELLES, PLANS I CONSULTES

---(---) CONSELL-MALLORCA ---

ALMACENES A ATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n. 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaimades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

DE

Miquel Roca Castell

A sa botiga heu trobareu sempre pans anets galletes, bescuits, rollets, i tota casa d' pasticeria.

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DSPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¿VOLEU ESTAR BEN SERVITS?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá i Palma i heu va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 8. An es costat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n^o.

LAS NOVEDADES

EN

Tejidos

Merceria

Perfumeria

DE JUAN VICENS

CALLE DE ANTONIO BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.

Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Escursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n. 8.

Id Son Servera n° 29

ARTÁ.

NAUMAN

MAQUINAS PARA

COSEY BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas para coser y bodar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI